

Med Jonna Pedersen og Inger Christensen i Paris

Brev i april

af Leif Arffmann, Cand.theol. og tidligere provst

Jonna Pedersens udstilling *Brev i april* i Kunsthal Vejles RUM21 fik mig ikke alene til at spærre øjnene op. Den fik mig også til at genkalde nogle af Inger Christensens (herefter IC) betragtninger om dette at skrive og udtrykke sig.

I et ikke helt let tilgængeligt essay "Moments musicaux" taler IC om komponisten Messiaens kompositionsprincipper, som hun "lånte", da hun skrev "Brev i april", og hun siger, at de syv gange fem digte er opbygget ved hjælp af "symmetrisk permutation". Hun fortsætter: "Selv har jeg en forestilling om vældige klangtæpper, i hvilke en tilfældig række af temaer dukker op, der efter at have gennemløbet samtlige muligheder ender som en ordnet række, men i samme moment også vender tilbage til den første tilfældige række, blot forvandlet. Gennemløbet er alt, hvad der er til stede. Resten er baggrundsstøj eller det hvide papir mellem linierne."

Pyha, det kan svært at få hold på, men når jeg læser digtet "Brev i april", så er der mange gentagelser, det er de samme ord-sammensætninger, der dukker op flere gange, men med nye belysninger og i nye perspektiver. Det er ganske bemærkelsesværdigt. For digtet er et slags rejsebrev, en beskrivelse af, hvordan jeg-personen kommer til et nyt sted, hvor hun og hendes søn skal være i et tidsrum. Og netop når jeg som turist eller på et længerevarende udenlandsophold kommer til et nyt sted, så er det jo ikke gentagelsen, der sætter dagsordenen, tværtimod. Det er det nye, det spændende, det udfordrende.

Men på et tidspunkt dukker det hverdagsagtige op, rutinerne, gentagelserne. Det gælder nok i særlig grad, når et barn er med på rejsen. Jeg opdager, at jeg har brug for at hente de dagligdags bevægelser og rytmer ind i det fremmede rum.

Paris i en ét-værelses lejlighed

Jonna Pedersen har valgt at fortolke digtet "Brev i april" ved nærmest at indrette Kunsthal Vejles RUM21 som en ét-værelses lejlighed. I dette "Gesamtwerk" er gentagelsen også til stede, på en måde, der svarer til ICs betragtninger med udgangspunkt i Messiaens kompositionsprincip. Kunstneren vælger at fortolke "Brev i april" netop som en dialektik mellem det flygtige og det vedvarende, det hastige og det langsomme, hvor motiverne i gentagelsens mekanik træder frem i nye former og farver.

Det gælder for eksempel 2 tallerkener med en bund af anemoneblomster. Jeg-personen og sønnen går i digtet en tur i skoven, hvor skovbunden er dækket af anemoner.

IC nævner barnets legetøj og i kunstværket har Pedersen 2 legetøjsbiler med.

2 køkkenborde med 2 mælkekander – de drikker mælk - og 2 blomsterbuketter – de dækker bord med blomster, samt 2 x 2 tøjstykker.

Nu er digtets ramme et ophold i Paris. Det fremgår andetsteds, at IC opholdt sig 3 måneder med sin søn, Peter, i Statens legatbolig, Rue de la Perle, i 1979. Når jeg kommer til et fremmed sted, så indretter jeg mig hastigt. Jeg skal ikke være altid. Men alligevel har jeg brug for at gentage nogle af de dagligdags rutiner derhjemmefra. Sådan nogen skaber tryghed. Derfor er udstillingen indrettet med en "køkken" installation, hvor der dækket op til 2 personer, med legetøj mm. på "bordet", en "stuevæg" med forskellige værker, et "rum" med en stol med personlige ejendele, en kuffert, sko og henslængt tøj samt et "skrive-tænke" hjørne, for jeg-personen nævner, at hun skriver et digt.

Retninger i rummet

I ICs digt spiller labyrinten en rolle, den drejer endda "i sin ophængning". Det kunne tyde på, at jeg i det fremmede rum, på det fremmede sted, er retningsforvirret. Det er nemt at sætte sig ind i, at jeg kan miste orienteringen, inden jeg vænner mig til, hvad der er op, og hvad

der er ned. Det er derfor ikke overraskende, at kunstneren har ladet labyrinten være en del af stilleben malerierne med mælkekander og blomster. Selv i den rolige opstilling kan jeg være retningsforvirret.

Med buketten på bordet / akryl på lærred / 100 x 80 cm / 2023

Pedersen bruger et træskilt til at illustrere digtets ord om, at "det er egentligt bare at gøre det". På udstillingens skilt står der: *Happiness is not a destination, it is a way of life*. Der er måske i dette udsagn en guide til udstillingen. For det kunne sættes sammen med retningsforvirringen, at bevæge sig hen mod lykken, det er vel noget jeg gør, uden at have blikket rettet derhen. Jeg kan ikke huske, om det er Søren Kierkegaard, der taler om at bevæge sig mod lykken eller evigheden med ryggen til, i en robåd. Jeg ser ikke målet, men kan nå derhen på en eller anden måde.

Relationernes rum

At være på det fremmede sted, i det anderledes rum gør det ekstra nødvendigt at jeg har relationer til andre mennesker. Kunstneren udtrykker meget stærkt i sin udstilling, hvordan relationerne spiller den helt centrale rolle. Det gør hun på flere måder. For det første ved at fremstille postkort. Jeg griber ud efter andre, og kan jeg ikke gøre det på anden måde, så må det ske ved at skrive til dem. Kommunikation kan vi også kalde det, uanset om det foregår ved at skrive et brev eller tale i telefon. Begge dele hører med, vil Pedersen sige, når hun fremstiller et postkort, hvor telefonen indgår som motiv i frimærket.

Det er da så let som ingenting i april det er egentlig bare at gøre det / akryl på lærred / 38 x 60 cm / 2020-2023

Men relationerne beskrives endnu mere personligt. For kunstneren har brug for at give et lidt dybere indblik i jeg-personens forhold til hendes søn i 2 af værkerne på "stuevæggen".

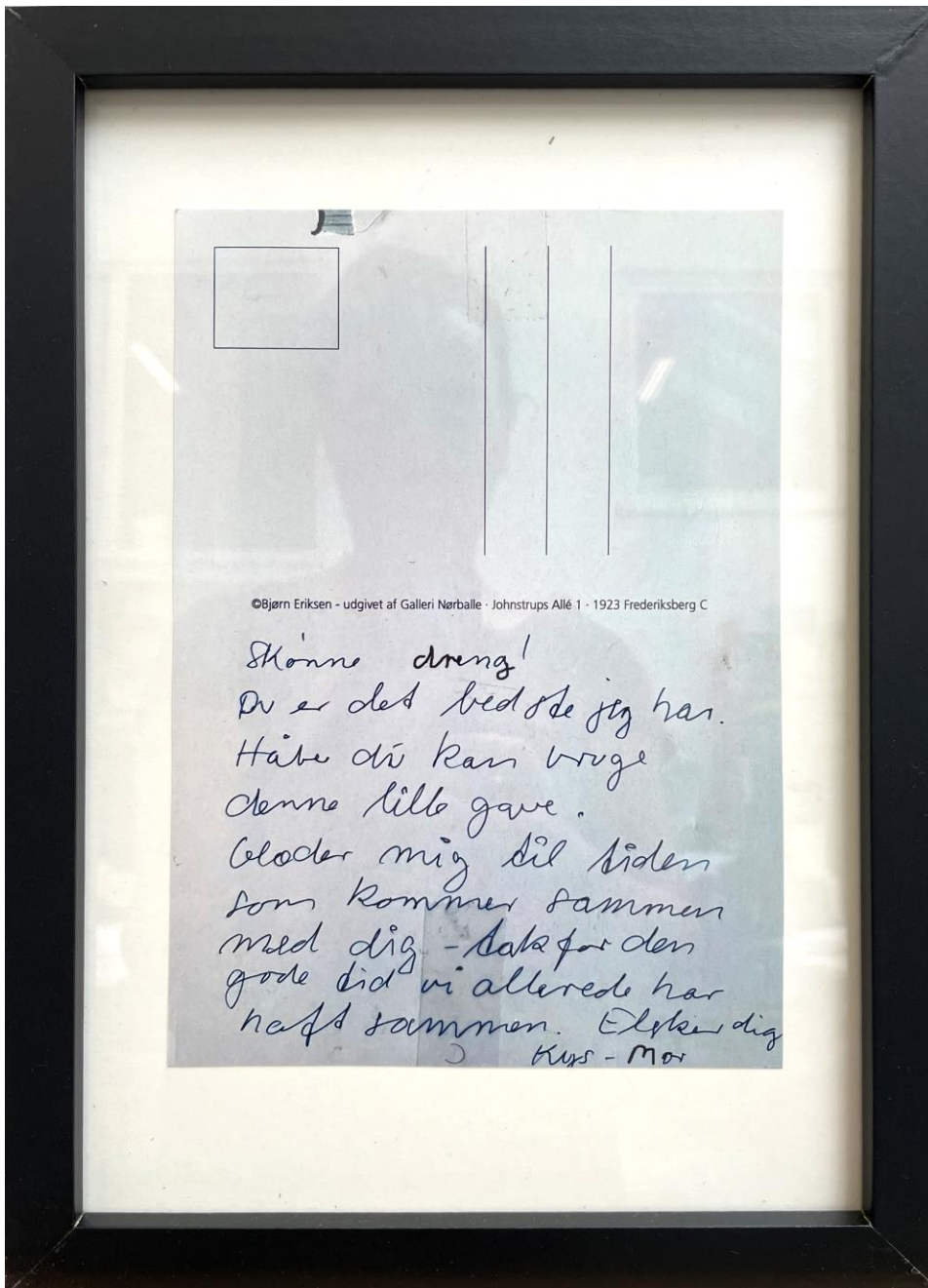
Her skal det indskydes, at alle værkernes titler er fundet i selve digtet. Kunstneren har plukket i digtets strofer, og dér fundet titlerne på udstillingens enkelte værker, ja hun siger selv: "På den måde opstår en sammenhæng mellem digtet og værkerne – og titlerne bliver en anden måde af finde vej i udstillingen – uden at fare vild."

Men tilbage til de 2 værker, der handler om kvindens forhold til sin søn:

Det ene værk, *Alt af sig selv glider ind i din hånd i min*, er inspireret af Jonna Pedersens mand, Bjørn Eriksens sangtekst, hvor hun har brugt et vers fra hans sang "Din lille

barnehånd”, der netop handler om hans eget forhold til sin søn, og begynder med ordene: ”Jeg husker det stadig så tyd’ligt, du lagde din lille hånd i min....”

Det andet værk, *Kærtegn og kys på en anden slags sprog*, tager udgangspunkt i et kort fra Bjørn. Hvor der står ”skønne dreng” stod der oprindeligt ”skønne Jonna”. Hvor der står ”kys mor” stod der oprindeligt ”kys Bjørn”.

kærtegn og kys på en anden slags sprog / tryk på papir med perlemorspigment / 32 x 23 cm / 2023

Det er således helt afgørende i det parisiske rum, som Jonna Pedersen, fremstiller det, at der er mange forbindelseslinjer mellem mennesker, ikke kun de mennesker, der opholder sig i rummet, men også de mennesker, der er udenfor rummet. I den kunstneriske fremstilling af ”Brev i April” giver den besøgende lyst til at fordybe sig i selve det velkomponerede ”Gesamtwerk”, men også at tænke over de enkelte elementer.

Inger Christensens digt slutter med følgende ord: "I det kølige køkken ordner vi og tilbereder maden. Vi gør det så fint som vi kan. Med buketten på bordet og det hele. Og vi taler vores eget tydelige sprog. Hvem ved om ikke tingene ved med sig selv at vi hedder noget andet." Det har Jonna Pedersen grebet fat i og udtrykt i ord, skrevet på en bøjleophængt strømpe.

Kære forsvundne undren / installation med bøjle, tryk på nylonstrømpe, uddrag af "Brev i april" / 56 x 43 cm / 2023

For både i digtet og i udstillingen er min egen undren til stede. Det er ikke det værste at tage med sig, når jeg lukker døren og forlader rummet i Rue de la Perle eller et hvilket som helst andet sted.

Om Leif Arffmann

Født 1948. Cand.theol. 1975. Sognepræst i Vejle Sct. Johannes 1978 - 2018. Provst for Vejle provsti 1989 - 2018. Formand for Foreningen for Kirkegårdskultur 1995 - 2005. Formand for Danmarks Provsteforening 2002 - 2009.

Udvalgte artikler:

"Flugt og fund hos Augustin og i romantikken – overvejelser over rejsebegrebet", Præsteforeningens Blad, årgang 82, 1992, s. 805 – 811.

"Begravelsesritualet i den danske folkekirke- set i lyset af det generelle behov for ritualer" i "Dødens Rum", Odense Universitetsforlag 1998, s. 23 -30.

"Whose cemetery?", Mortality, Abingdon, England, July 2000

"Begravelsens elementer", Præsteforeningens Blad, årgang 101, 2011

"Det skal være smukt – nogle overvejelser om kirkegårdskultur syd for Alperne", Kirkegårdskultur 2012 – 2013, s. 52 – 59.

"Fattigjord – er der ingen, der vil betale?", Kirkegårdskultur 2016 – 2017, s. 10 – 13.

"Askespredning", Kirkegårdskultur 2019-2020, s. 12 -21.

"Mindretal og begravelsesformer - en overvejelse over, hvorledes mindretal begravnes i Danmark, og over kirkegården som et fælles rum", Kirkegårdskultur 2020-2021 s. 22 – 31.